

Ομιλία στην τελετή αναγόρευσης της Ζακλίν Καραγιώργη σε Επίτιμη
Διδάκτορα του Π.Κ.

Αίθουσα Τελετών, 22.9.2015

Καθηγητής Γιάννης Η. Ιωάννου

Κύριε Πρύτανη,

Κύριε Πρόεδρε του Συμβουλίου,

Κύριοι Πρέσβεις,

Κύριε Κοσμήτορα,

Αγαπητές και Αγαπητοί συνάδελφοι,

Κυρίες και Κύριοι,

Αγαπητή Jacqueline,

Σε όλες τις επιστημονικές περιοχές υπάρχουν πάντοτε κάποιες μορφές που έθεσαν θεμέλια για την περαιτέρω ανάπτυξη, που υπήρξαν πρωτοπόροι και σκαπανείς. Συχνά οι μορφές αυτές είναι προικισμένες με μια πολύπλευρη προσωπικότητα, μian ευρυμάθεια που συνυπάρχει με την κύρια επιστημονική εξειδίκευση, που έρχεται να την εμπλουτίσει και να την στερεώσει, να της προσφέρει ένα ευρύτερο ανθρωπιστικό πλαίσιο μέσα στο οποίο να μπορεί να ξεδιπλωθεί και να εκδηλωθεί πλήρως.

Μια από αυτές τις προσωπικότητες είναι και αυτή που τιμούμε απόψε αναγορεύοντας την σε επίτιμη διδάκτορα της Σ.Α.Ε., η κυρία Jacqueline Girard Καραγιώργη.

Η κυρία Καραγιώργη στα εξήντα και πλέον χρόνια που συνδέεται με την Κύπρο, ανέπτυξε μια πολύπλευρη δράση και συνέβαλε αποφασιστικά στην ανάπτυξη της Κυπριακής αρχαιολογίας που αποτελεί και το κύριο επιστημονικό της αντικείμενο. Αλλά δεν περιορίστηκε μόνο σε αυτό. Η κλασική της κατάρτιση και Παιδεία, της επέτρεψε να τρέφει πάντοτε

μιαν αστείρευτη αγάπη για την γλώσσα, τη λογοτεχνία και τον πολιτισμό. Συνέβαλε αποφασιστικά στην προώθηση και στην διδασκαλία και της Γαλλικής ως ξένης γλώσσας στην κυπριακή εκπαίδευση. Άλλοτε ως σύμβουλος, άλλοτε ως διδάσκουσα συνέβαλε στην βελτίωση των διδακτικών μεθόδων αλλά και κατάρτισε η ίδια γενεές κυπρίων που είτε σπούδασαν στην Γαλλία, είτε έμαθαν την γαλλική ως δεύτερη ξένη γλώσσα. Σε στενή συνεργασία πάντοτε με το Γαλλικό Ινστιτούτο και το Υπουργείο Παιδείας.

Η επιστημονική της συνεισφορά στην διαμόρφωση της διδακτικής της Γαλλικής ως Ξένης γλώσσας συγκεκριμενοποιείται με την έκδοση της πεντάτομης μεθόδου εκμάθησης της γαλλικής *Je parle Français* που ολοκληρώθηκε το 1980, η κ. Καραγιώργη είναι ένας από τους τρεις συγγραφείς, οι άλλοι δύο είναι ο Μιχάλης και η Hédy Μάτση. Η μέθοδος αυτή άφησε την σφραγίδα της στην βιβλιογραφία των μεθόδων διδασκαλίας της Γαλλικής ως Ξένης Γλώσσας και για χρόνια αποτελούσε την μέθοδο αναφοράς και ένα από τα πιο σοβαρά εργαλεία για την διδασκαλία της γαλλικής Γλώσσας στην Κύπρο. Η επιστημονική προσφορά της στην διδακτική της γαλλικής δεν σταματά όμως εδώ. Συνεργάστηκε επίσης στενά με τους συγγραφείς της μεταγενέστερης μεθόδου *Passeport pour la France* η οποία επίσης για χρόνια αποτελούσε μέθοδο αναφοράς και εργαλείο υποστήριξης της διδασκαλίας της Γαλλικής τόσο στην Κύπρο όσο και σε άλλες χώρες.

Η κλασική φιλολογική της κατάρτιση, παρά την μετέπειτα εξειδίκευσή της στην Αρχαιολογία και την Ιστορία των θρησκειών, παρέμεινε πάντοτε ένα πολύτιμο απόθεμα που ερχόταν να στηρίξει και να διευρύνει το φάσμα μέσα στο οποίο κινείται επιστημονικά. Έτσι, ως καλή γνώστης των μεγάλων κλασικών της γαλλικής λογοτεχνίας, δεν παρέλειψε να μελετήσει τους τρόπους με τους οποίους η Κύπρος εμφανίζεται τότε ως πηγή έμπνευσης, τότε ως ρομαντική αναφορά και συχνά ως βιωματική εμπειρία σε κλασικά έργα σημαντικών γάλλων πεζογράφων και ποιητών. Με διαλέξεις και δημοσιεύσεις, σε μια εποχή που η επιστημονική έρευνα βρίσκεται στα σπάργανα και ακαδημαϊκή ζωή είναι ακόμη ανύπαρκτη, η κ. Καραγιώργη μελετά την παρουσία της

Κύπρου στην Γαλλική λογοτεχνία σε διάφορα επίπεδα και θέτει τις βάσεις για την περαιτέρω διερεύνηση αυτού του μεγάλου κεφαλαίου.

Ο τομέας των κυπρογαλλικών πολιτιστικών σχέσεων μετά την ανακήρυξη της Ανεξαρτησίας υπήρξε πάρα πολύ σημαντικός τόσο σε συγχρονικό όσο και σε διαχρονικό επίπεδο. Η λουζινιανή κληρονομιά, οι επιδράσεις της γαλλικής λογοτεχνίας και πολιτισμού στην κυπριακή λαϊκή και λόγια παράδοση, οι επισκέψεις σημαντικών γάλλων λογοτεχνών και η περιγραφές της Κυπριακής πραγματικότητας ιδίως του 19^{ου} αιώνα συγκροτούσαν ήδη ένα τεράστιο κεφάλαιο αλλά και την αναγκαία υποδομή για την ανάδειξη και την ανάπτυξη των σχέσεων αυτών κατά τον εικοστό και το 21^ο αιώνα. Από το 1963 μέχρι το 1992, αρχικά από τη θέση της αποσπασμένης στο Γαλλικό Μορφωτικό Κέντρο και στην συνέχεια ως Βοηθός Πολιτιστικός σύμβουλος, η κ. Καραγιώργη συνέβαλε τα μέγιστα ώστε ο ρόλος του Γαλλικού Μορφωτικού Κέντρου όπως λεγόταν τότε, να καταστεί πραγματικά πρωταγωνιστικός μέσα στα πολιτιστικά δρώμενα, της νεοσύστατης Κυπριακής Δημοκρατίας η οποία ήταν ακόμη στην διαδικασία οικοδόμησης των πολιτισμικών της σχέσεων και δικτύων με τον υπόλοιπο κόσμο και κυρίως με τις μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες. Η δράση της, σε συνεργασία είτε με τον αλησμόνητο Roger Millieux, είτε με τον διάδοχο του, Yves Duverger υπήρξε τόσο γόνιμη που οι πολιτισμικές και επιστημονικές ανταλλαγές μεταξύ Κύπρου και Γαλλίας είχαν καταστεί υποδειγματικές ως προς την σοβαρότητα, την περιεκτικότητα, τον αλληλοσεβασμό, την πολυθεματικότητα και την δημιουργική συνέχεια. Μια σχέση που εξακολουθεί βέβαια να αναπτύσσεται και να διατηρεί ένα καθ' όλα ιδιαίτερο στίγμα μέχρι και τις μέρες μας.

Η δράση της κας Καραγιώργη ως εκπαιδευτικού υπήρξε επίσης υποδειγματική και εκτείνεται σε μια περίοδο πέραν των τριών δεκαετιών. Η παρουσία της και η διδασκαλία της έχουν πραγματικά σημαδέψει δύο γενεές Κυπρίων εκ των οποίων πολλοί και πολλές διέπρεψαν και διαπρέπουν μέχρι σήμερα. Πλαισιωμένη με έναν ανθρωπισμό που έλκει από τα υψηλότερα έργα του γαλλικού πολιτισμού αλλά και από την ισχυρή κλασική της παιδεία και με μια ευγένεια που συγκεκριμενοποιείται μέσα από ένα χαμόγελο που δεν

μπορεί να αφήσει αδιάφορο ακόμη και τον πιο ατίθασο μαθητή, η Jacqueline Καραγιώργη πέτυχε ως διδάσκουσα επειδή μαζί με άλλες αρετές, αντιλαμβανόταν την διδασκαλία της γλώσσας ως ταυτόχρονη μύηση στον γαλλικό πολιτισμό και όχι ως απλή εκμάθηση λέξεων, ρημάτων και γραμματικών και συντακτικών κανόνων, κάτι που για την εποχή που μιλάμε δεν ήταν δεδομένο. Αμερικανική Ακαδημία, Παρθεναγωγείο Φανερωμένης, Γαλλικό Μορφωτικό κέντρο και μια σειρά από δημόσια σχολεία της Κυπριακής Μέσης Εκπαίδευσης είχαν την τύχη να περιλάβουν την κα Καραγιώργη στο διδακτικό τους προσωπικό.

Η δράση και η προσφορά της περιλαμβάνει επίσης το κεφάλαιο της εκλαΐκευσης των επιστημονικών της εργασιών εφόσον η συνεργασία της με τον Κ.Ο.Τ. συνέβαλε ώστε σημαντικά επιστημονικά θέματα και συμπεράσματα να εκδοθούν και να τεθούν στην διάθεση του ευρέως κοινού και βεβαίως των περιηγητών που επισκέπτονται την Κύπρο. Η συνεργασία αυτή που διήρκεσε από το 2002 μέχρι το 2005, είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία της Πολιτισμικής Οδού της Αφροδίτης.

Η εξαιρετική διάλεξη της για την μεγάλη ελληνίστρια Jacqueline de Romilly που πραγματοποιήθηκε με πρόσκληση του Τμήματος μου και που εκδόθηκε σε δίγλωσση έκδοση από τις εκδόσεις Gutenberg καταδεικνύει ακριβώς αυτή την ευρύτητα του πολιτισμικού και επιστημονικού φάσματος μέσα στο οποίο κινείται η προσωπικότητα της κυρίας Καραγιώργη.

Κυρίες και Κύριοι, δεν είμαι αρχαιολόγος για να δύναμαι να αποτιμήσω επιστημονικά την έρευνα της στην τομέα αυτό. Διατρέχοντας όμως το πολύπλευρο έργο της, έχω την αίσθηση ότι, πέρα από την αυστηρώς νοούμενη αρχαιολογική έρευνα, το έργο και η προσφορά της αφορούν άμεσα τον χώρο του πολιτισμού με την πιο ευρεία και την πιο ανθρωπιστική σημασία του όρου. Και ως εκ τούτου, το έργο της δεν απευθύνεται μόνο στους ειδικούς αλλά σε ένα ευρύτερο κοινό του χώρου των ανθρωπιστικών και των κοινωνικών Επιστημών και όχι μόνο. Και αυτό τεκμηριώνεται από την εμβριθή και υποδειγματικά εμπειριστατωμένη έρευνά της για την Μεγάλη Θεά της Κύπρου, *Κύπρις. Η Αφροδίτη της Κύπρου. Αρχαίες πηγές και Αρχαιολογικές μαρτυρίες*

που εκδόθηκε σε τόμο στην Λευκωσία το 2007 και τιμήθηκε με το Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών το 2008. Η μνημειώδης αυτή έκδοση έρχεται να μας δώσει ένα έργο αναφοράς για την κατεξοχήν Κυπρία Θεά της αρχαιότητας που αποτελεί πλέον έργο υποδομής για την διερεύνηση του πολιτισμού της Κύπρου γενικότερα. Όπως γράφει ένας κριτικός, (ο Antoine Hermary,) «το ωραίο βιβλίο της Ζακλίν Καραγιώργη αποτελεί πλέον μια αναφορά για την τεκμηρίωση και τις συνθέσεις του, αλλά το ενδιαφέρον του εστιάζεται επίσης στο γεγονός ότι εγείρει ερωτήματα, ωθεί στον προβληματισμό πάνω σε ένα βασικό θέμα για όποιον ερευνά την Αρχαία Κύπρο.» Ενώ άλλος κριτικός (ο Άγγελος Δεληβορριάς) σημειώνει: «Το βιβλίο της Καραγιώργη είναι κατά τη γνώμη μου σημαντικό γιατί αρθρώνει την ανέλιξη ενός σκεπτικού σε τρεις για πρώτη φορά θεωρημένους ως προς την ισοτιμία τους συντελεστές: στον συστηματικό έλεγχο των πηγών, στην γενική εποπτεία και την υπεύθυνη επεξεργασία της βιβλιογραφίας, στην εξαντλητική αξιοποίηση πολλών από τα επιμέρους πορίσματα ενός μεγάλου αριθμού ανασκαφικών ερευνών.» Το έργο αποτέλεσε και αποτελεί εδώ και δεκαετίες σταθμό στην διερεύνηση του θρησκευτικού συστήματος της Αρχαίας Κύπρου, αλλά ταυτόχρονα συνιστά μεγάλη προσφορά στην κατανόηση και στην γνώση του πολιτισμού της Κύπρου μέσα από την απόλυτα κυρίαρχη μορφή της Αφροδίτης. Με ανάλογο πνεύμα αντιμετωπίζει η κριτική το βιβλίο με τίτλο *The Coroplastic Art of Ancient Cyprus* που εκδόθηκε το 1999. Γράφει η Veronica Tatton Brown του Βρετανικού Μουσείου: «Οφείλουμε να συγχαρούμε την Καραγιώργη γι αυτή την τονωτική μελέτη.»

Πέραν όλων αυτών, οι δημοσιεύσεις και ανακοινώσεις της καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα θεμάτων και περιοχών, από την ιστορία της αρχαίας κυπριακής διαλέκτου, την θρησκεία των κυπρίων κατά την χαλκολιθική περίοδο, την κυκλοφορία της κυπριακής τερρακότας στο Αγαίο από το 3000 μέχρι και το 500 π.χ. μέχρι και την αρχαία νομισματοποιία στην Κύπρο. Χωρίς να παραγνωρίζεται η επιστημονική της συμβολή σε ντοκυμανταιρ με θέμα την Αφροδίτη και τη λατρεία της.

Διακριτική, σεμνή, σχεδόν αθέατη, απαλλαγμένη από την ανάγκη για προβολή και ψυχοφθόρους εντυπωσιασμούς αλλά και με την υποδειγματική πνευματική και επιστημονική εντιμότητα που την χαρακτηρίζει, η Jacqueline Καραγιώργη σημάδεψε με το έργο και την παρουσία της πρωτίστως την ίδια την επιστήμη της, την κυπριακή πολιτισμική πραγματικότητα και τον κοινό εκείνο πολιτισμικό χώρο της διάδρασης μεταξύ δύο μεγάλων πολιτισμών της Μεσογείου και της Ευρώπης γενικότερα.

Οι διακρίσεις των οποίων έτυχε μέχρι σήμερα έρχονται να επιβεβαιώσουν και να αναδείξουν αυτή γόνιμη και δημιουργική πορεία. Αναφέρω τις σημαντικότερες: Ιππότης και μετά Αξιωματικός του Τάγματος της Τιμής, Αξιωματικός και μετά Διοικητής του Τάγματος του Ακαδημαϊκού Φοίνικα και Ιππότης της Λεγεώνας της Τιμής, κ.α. Επειδή μου έλαχε να συνεργαστώ για πολλά χρόνια με το φημισμένο ερευνητικό Κέντρο της Λυών Maison de l'Orientation Méditerranéenne, με το οποίο συνεργάστηκε δημιουργικά και παραγωγικά η τιμώμενη, υπήρξα πολλές φορές και αυτόπτης και αυτήκοος μάρτυρας του σεβασμού και της αναγνώρισης των οποίων τυγχάνει το έργο και η προσωπικότητα της στον γαλλικό επιστημονικό κόσμο.

Θα ήθελα τελειώνοντας, να συγχαρώ με την σειρά μου, την κυρία Jacqueline Καραγιώργη και να της εκφράσω τις θερμές μας ευχαριστίες για το έργο και την προσφορά της στην Επιστήμη και στον πολιτισμό.

Σας ευχαριστώ.